

Pekka Aula

Pääsihteerin tervehdys

OLEN UNELMATYÖSSÄ. Suomalaisen Tiedeakatemian pääsihteerinä saan pitää esillä ja edistää niitä asioita, jotka ovat olleet itselleni tärkeitä jo vuosikymmenien ajan.

Tunnuslauseemme ”tieteen parhaaksi – yhteiskunnan hyväksi”, tiivistää toimintamme ytimen. Suomalaisen Tiedeakatemian tehtävä on edistää tieteen tekemisen edellytyksiä. Tässä roolimme on ollut merkittävä.

Tieteen tekemisen edellytyksiä parannetaan tekemällä tiedettä ja tiedettä tekeviä ihmisiä näkyviksi. Tiedeyhteisö ei saa sulkeutua tieteen tekijöiden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten sisäpiiriksi. Sen on avauduttava ulospäin yhteiskuntaan, heittäytyttävä vuorovaikutukseen ja tehtävä itseään ymmärrettäväksi myös suurelle yleisölle.

Tehtävämme onkin tehdä tunnetuksi ja ymmärretyksi se, kuinka tärkeä rooli hyvin tehdyllä tieteellä on ihmisten tavalisessa arjessa. Yhteiskunnan kehitys, jota saatamme pitää itsestäänselvyytenä, on seurausta tieteen tekemistä suurista ja

pienistä läpimurroista ja muista saavutuksista.

Meidän on korostettava perustutkimuksen merkitystä. Ilman korkeatasoista perustutkimusta ei kyetä ottamaan yhteiskunnan kehittymisen kannalta tärkeitä kehitysaskeleita. Onkin perin harmillista, että perustutkimukseen suhtaudutaan tiedeyhteisöjen ulkopuolella usein penseästi. Kriitikot sanovat, että perustutkimus on kallista ja tuottaa tuloksia hitaasti. Kuitenkin ilman perustutkimuksen tuottamaa uutta tietoa esimerkiksi kaupallisten läpimurtoinnovaatioiden edellytysten ja yhteiskunnan yleisen kehityksen eväät olisi nopeasti syöty.

Pidämme esillä tiedettä, sen tuloksia ja tiedettä tekeviä ihmisiä, jotta voisimme osaltamme auttaa yhteiskunnallista päätöksentekoa. Ajallemme on valitettavasti ominaista, että tieteellinen tieto halutaan rinnastaa mielipiteisiin. Uskotaan, että tieteellisen prosessin läpi käynyt tutkittu tieto olisi totuusarvoltaan samanarvoinen kuin vaikkapa yksittäisen, usein varsin ka-

rismaattisen, kokemusasiantuntijan mielihope. Tätä harhaan johtavaan käsitystä vastaan voimme taistella esittämällä entistä vahvempaan tieteelliseen tutkimukseen perustuvia tosiasioita ja tehdä tieteen tekemistä ymmärrettäväksi. Meidän tapamme osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun on tuoda esille ne todistevetoiset tieteelliset tosiseikat, jotka auttavat päättäjiä tekemään oikeita, viisaita, kestäviä ja kauaskantoisia päätöksiä.

Tiede muuttaa maailmaa ja maailma muuttuu. Se merkitsee, että myös tieteen tekeminen muuttuu. Raja-aitoja on murrettava. Perinteiset tieteiden väliset rajat muodostavat esteitä, eivät rakenna vahvuutta.

Suomalaisen Tiedeakatemia toiminta on laajaa sekä matemaattis-luonnontieteellisten että humanististen tieteiden alalla. Esimerkki tieteenalojen perinteisiä rajoja ylittävstä tutkimustarpeesta on suurten tietomäärien, big datan, hyödyntäminen yhteiskuntatutkimuksessa. Tällaisia uusia tieteen tekemisen muotoja Suomalainen Tiedeakatemia pyrkii omassa toiminnassaan edistämään.

Nuorten tutkijoiden keskuudessa on paljon sellaista ennakkoluulottomuutta, joka antaa luontevan mahdollisuuden tieteen rajojen ylittämiseen. Kokemuksemme oman Nuorten Akatemiaklubin piirissä ovat hyvin rohkaisevia. Siellä nuoret eri tieteenalojen tutkijat kohtaavat ja keskustelevat keskenään yli rajojen. Usein aivan toisen alan tutkijalla voi olla tuore näkökulma käsiteltävänä olevaan aiheeseen tai näissä keskusteluissa voi avautua odottamattomia yhteistyömahdollisuuksia. Tiedämme, että uuden löytämiselle juuri rajapinnat ovat otollisimpia paikkoja. Sen vuoksi Nuorten Akatemiaklubin piirissä eri tieteenalojen tutkijoiden käymät keskustelut ovat tavattoman arvokkaita.

Nuorten tutkijoiden tukeminen on yksi Tiedeakatemia tärkeimmistä tehtävistä. Sen avulla voimme varmistaa, että myös tulevaisuudessa harjoitetaan korkeatasoista tiedettä, jonka turvin suomalainen yhteiskunta voi edistyä käyttäen apuna tieteellisesti tutkittua tietoa inhimillisen elämän eri aloilta. Eritoten tästä syystä uusi Nuorten Tiedeakatemia on suuri askel eteenpäin.

Tieteelliselle toiminnalle on tunnusomaista, että sitä eivät valtioiden väliset rajat rajoita. Tieteelle onkin ominaista kansainvälisyys, joka tapahtuu monella eri tasolla, mutta sillä on aina yksi ja sama päämäärä: rakentaa ja olla osa universaalialia tiedeyhteisöä, kyetä hyödyntämään viimeisimmät tieteen saavutukset ja läpimurrot riippumatta siitä, missä päin maailmaa ne on saavutettu ja olla vuorovaikutuksessa koko kansainvälisen tutkijayhteisön kanssa.

Samalla lailla kuin me näemme tärkeäksi, että voimme olla palvelemissa suomalaista yhteiskuntaa tieteellisen tutkimuksen kautta, olemme osaltamme samassa roolissa myös Euroopan unionissa, jossa esimerkiksi yhteistyöorganisaatiomme EASAC pyrkii palvelemaan unionitason päätöksentekoa tuottamalla päättäjien käyttöön korkeatasoista tutkimustietoa.

Olen nyt ollut tehtävässani noin puoli-toista vuotta. Kuten alussa sanoin, tunnen tekeväni tärkeätä työtä. Tässä tehtävässä olen oppinut lisää siitä, kuinka paljon korkealuokkaista tutkimusta Suomessa tehdään. Uskoni suomalaisen tieteen tulevaisuuteen on vankka.

Erityisen iloinen ja vaikutettu olen ollut siitä, kuinka syvällisesti Tiedeakatemia hallitus on paneutunut työskentelemään yhteisten päämääriemme hyväksi. Työtä tehdään myös hallituksen kokous-

ten välillä. Olemme tarkentaneet Suomalaisen Tiedeakatemian tavoitteita ja käynnistäneet ohjelman, joka tulee monella tavalla uudistamaan työskentelyämme. Olemme haastaneet itsemme sisäiseen muutostyöhön samalla, kun olemme halunneet avautua ulospäin, jotta tieteen mahdollisuus

vaikuttaa yhteiskunnassa ja päätöksenteossa parane. Olen kohdannut runsaasti sellaista intohimoista paneutumista asioihin, joka saa myös ympärillä olevat ihmiset syyntymään ja auttaa työskentelemään voimia säästämättä tieteen hyväksi ja yhteiskunnan parhaaksi.

Professori Pekka Aula aloitti Suomalaisen Tiedeakatemian pääsihteerinä 1.1.2016. Professori Aula on Tiedeakatemian ensimmäinen täysipäiväinen pääsihteer.

